

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-10-22
meddelad i
Nacka

Mål nr M 2639-24

PARTER

Klagande

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

Motpart

1. Johanna Bergqvist
Runhällsvägen 1
123 52 Farsta

2. Jonas Fredrik Daniel Stensved
Adress som 1

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 15 mars 2024 i ärende nr 53817-2023,
se bilaga 1

SAKEN

Förbud vid vite att släppa ut avloppsvatten till befintlig anläggning m.m. på
Svartvik 3:23 i Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun (nämnden) har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut. Till stöd för överklagandet har nämnden anfört i huvudsak följande.

Nämndens vitesbelopp om 100 000 kronor bör anses vara rimligt då den normala kostnaden för liknande åtgärder kring små avlopp i kommunen ligger runt 150 000 kronor. Detta visade även nämndens rundringning år 2023 till ett antal entreprenörer inom enskilt avlopp. Entreprenörerna uppgav att priset för liknande åtgärder låg i spannet 100 000–250 000 kronor. Adressaten har heller inte specifikt nämnt nivån för vitesbeloppet i sitt överklagande av nämndens beslut till länsstyrelsen.

Om adressaternas ekonomiska förhållande är det känt att fastighetens taxeringsvärde för ett antal år sedan var knappt 2,7 miljoner kronor, varför ett vite på 100 000 kronor är rimligt.

Ett för lågt vitesbelopp kan leda till att det ses som ekonomiskt och tidsmässigt fördelaktigt att betala vitet i stället för att åtgärda avloppsanordningen. Länsstyrelsen nämner i beslutet att detta kan bli effekten av ett lägre vite. Det finns beslutade miljökvalitetsnormer för den närliggande sjön Magelungen. Kommunen ska arbeta för att näringsbelastningen från bland annat enskilda avlopp till sjön ska minska till år 2027. Statusen i fråga om näringsbelastning får heller inte försämrats. Att använda för låga vitesbelopp som kan leda till de fördröjningar länsstyrelsen nämner, och kommunen vill undvika, är inte en lämplig hållning för att i tid få de planerade miljöeffekter som krävs. Därför bör nämndens vite anses som rimligt.

Vidare anser nämnden att det är fel av länsstyrelsen att dra slutsatsen att en beslutspunkt formulerad med ”plombera utgående ledningar... så att BDT inte kommer ut från byggnaden” skulle hindra en ny, kommande avloppsanordning. Särskilt då nämnden i sitt beslut skriver att ”Förbudet gäller så länge anordningen inte har förbättrats så att den uppfyller gällande lagstiftning och kraven på platsen”. Nämndens formulering i beslutspunkten bör därför gälla.

DOMSKÄL

Domstolens prövningsram

Prövningsramen i ett överklagat mål begränsas av det överklagade beslutet och av klagandens yrkanden. När det finns särskilda skäl får dock domstolen även utan yrkande besluta till det bättre för enskild part, om det inte är till nackdel för något motstående enskilt intresse (27 § lagen [1996:242] om domstolsärenden). Frågan som mark- och miljödomstolen ska pröva i målet är om länsstyrelsen har haft fog för att ändra nämndens beslut om förbud och föreläggande.

Prövningen i sak

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det har funnits skäl att sänka vitesbeloppet i beslutspunkt 1 till 20 000 kronor vardera, samt att upphäva beslutspunkt 2 och 3 i nämndens beslut, med de skäl länsstyrelsen har angett i sitt beslut. Domstolen tillägger för egen del följande skäl.

Frågan om vitesbeloppets storlek (kopplat till förbudet i punkten 1 i föreläggandet)

Domstolen konstaterar inledningsvis att förbudet mot att släppa ut avloppsvatten, i ljuset av att tillsynsarbete ska bedrivas stegvis, å ena sidan framstår som onödigt ingripande då Jonas Stensved och Johanna Bergqvist, efter det att det nya tillståndet utfärdades den 28 september 2023, inte har fått rimlig tid på sig att slutföra installation av avloppsanordningen (se 26 kap. 9 § andra stycket miljöbalken). De har i sitt överklagande till länsstyrelsen bl.a. fört fram att det framgår av deras handlande att de avser att anlägga ett nytt avlopp, eftersom de både kontrakterat entreprenadfirma, kontaktat kommunen samt gjort en ny ansökan om tillstånd. Som länsstyrelsen har konstaterat har dock en tidigare ansökan om tillstånd beviljats men åtgärden inte utförts i tid, varför ett förbud i och för sig kan anses vara befogat. Frågan om förbudet i sig ligger för övrigt utanför domstolens prövningsram, då de enskilda inte har överklagat länsstyrelsens beslut. Omständigheterna ovan har dock betydelse vad gäller vitesbeloppets storlek enligt resonemanget nedan.

Domstolen noterar också att även om det borde ha framgått av själva beslutspunkten (p. 1) att beslutet gäller så länge anordningen inte har förbättrats så att den uppfyller gällande lagstiftning och krav på platsen, framgår det på ett tillräckligt tydligt sätt för de enskilda vad de behöver göra för att undvika förbudet i detta fall – dvs. att inrätta ett fungerande avlopp enligt det nya tillståndet senast inom 7 månader från det att nämndens beslut har fått laga kraft.

Vad gäller vitesbeloppets storlek konstaterar domstolen att en utgångspunkt är att det ska bestämmas till ett belopp som gör att det blir verkningsfullt (3 § lagen [1985:206] om viten). Omständigheter som har betydelse vid bedömningen är bl.a. tidigare tredska, omfattningen av de påfordrade åtgärderna och samhällsintresset av att föreläggandet följs eller angelägenhetsgraden av de påbud eller förbud som föreläggandet avser (se prop. 1984/85:96 s. 26 f. och 49). Samtidigt får beloppet inte sättas så högt att det blir oproportionerligt. Bestämmandet bör, så långt möjligt, ske efter en nyanserad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet (se NJA 2022 s. 934 med hänvisningar).

Av utredningen i målet kan inte utläsas att Jonas Stensved och Johanna Bergqvist har visat tredska, utan att de snarare har haft kontakter med kommunen för att åstadkomma en bra reningsgrad och även ansökt om ett nytt tillstånd för en godtagbar avloppsanordning. Med hänsyn till detta och då det endast är fråga om BDT-vatten och inte WC-vatten bedömer domstolen sammantaget, liksom länsstyrelsen, att ett vitesbelopp om 100 000 kr vardera är oproportionerligt högt. Det vitesbelopp länsstyrelsen har bestämt om 20 000 kr är i vart fall inte för högt satt.

Frågan om plombering av utgående ledningar

Även vad avser beslutspunkterna 2 och 3 om plombering delar domstolen länsstyrelsens bedömning. Föreläggandet är otydligt vad gäller vilka ledningar som avses, vilket potentiellt kan leda till merkostnader för fastighetsägarna. Det är dessutom onödigt långtgående i detta skede. Fastighetsägarna bör först få möjlighet att installera anläggningen enligt det nya tillståndet från den 28 september 2023, innan nästa mer ingripande steg i tillsynen tas. Det anges också i tillståndet att

fastighetsägaren ska intyga när den nya avloppsanordningen har utförts enligt tillståndet. För det fall detta inte skulle ske finns fortsatt utrymme för nämnden att agera med tillsynsåtgärder. Länsstyrelsen har därmed haft fog för att upphäva beslutet i den delen.

Sammanfattningsvis delar domstolen länsstyrelsens bedömning i sin helhet. Vad nämnden har anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 12 november 2024.

Erika Ekman

Tony Persson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Tony Persson.

Parter
Se sändlista

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2024-04-03
MÅLNR: M 2639-24
AKTBIL: 2

Överklagande av förbud vid vite att släppa ut avloppsvatten till befintlig anläggning m.m. Svartvik 3:23 i Huddinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen ändrar vitesbeloppet i punkten 1 i Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommuns beslut den 10 oktober 2023 (dnr. AVLO.2023.1782, beslutsnr. 1901) till 20 000 kr vardera för Jonas Stensved och Johanna Bergqvist.

Länsstyrelsen upphäver punkterna 2 och 3 i beslutet.

Länsstyrelsen avslår överklagandet i övrigt.

Beskrivning av ärendet

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun beslutade den 10 oktober 2023 (dnr. AVLO.2023.1782, beslutsnr. 1901) att

- förbjuda Jonas Stensved och Johanna Bergqvist vid vite om 100 000 kronor vardera, att från den större byggnaden (byggnad nummer 1 på den till beslutet bifogade kartan) släppa ut avloppsvatten till befintlig avloppsanordning för bad-, disk- och tvättvatten (BDT) på rubricerad fastighet. Förbudet börjar gälla 7 månader efter att beslutet vunnit laga kraft.
- förelägga Jonas Stensved och Johanna Bergqvist att plombera utgående ledningar för bad-, disk- och tvättvatten (BDT) från den större byggnaden så att BDT inte kommer ut från byggnaden. Plomberingen ska vara fackmannamässig utförd. Plomberingen ska vara utförd senast 7 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
- förelägga Jonas Stensved och Johanna Bergqvist vid vite om 5 000 kronor vardera att till nämnden redovisa att fackmannamässig plombering av utgående ledningar för bad-, disk- och tvättvatten

2024-03-15

53817-2023

(BDT) utförts, för den större byggnaden (byggnad nummer 1 på bifogad karta). Redovisningen ska vara nämnden tillhanda senast 8 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.

Som skäl för beslutet angavs i huvudsak följande. Tillstånd för WC- och BDT-avlopp fanns från 2018 för byggnad 2. En inspektion genomfördes 2020 då byggnad nummer 1 inte var färdigbyggd. I maj 2021 ändrades det befintliga tillståndet och skulle omfatta både byggnad 1 och 2. En sluten WC-tank är i drift för byggnad 1. I maj 2023 inkom en begäran om ändring av tillståndet och några dagar senare en ansökan om BDT-tillstånd. Tillstånd för BDT-anläggning beviljades den 28 september 2023.

Jonas Stensved och Johanna Bergqvist har överklagat beslutet och anfört i huvudsak följande. Det aktuella beslutet om utsläppsförbud togs 12 dagar, varav 8 arbetsdagar, efter att kommunen beslutat om att godkänna ansökan om att anlägga nytt avlopp. Det är inte rimligt att anta att färdigställande av ett nytt avlopp går att planera in, genomföra och anmäla slutintyg för på så kort tid inpå beslutet. Arbetet med att anlägga nytt avlopp enligt tidigare ansökan hade påbörjats, avtal skrivits med entreprenadfirma och kontakten med kommunen gällande ändring i tillståndet togs på inrådan av entreprenören för att, på grund av markförhållanden, kunna anlägga en bättre BDT-anläggning. Handläggaren förklarade att man måste börja gräva inom två år från beslut varpå vi skickade in en ny ansökan.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen har att pröva om nämnden hade fog för sitt beslut vid den tid då det fattades.

Punkten 1

Länsstyrelsen konstaterar att ett miljöbalkstillstånd förfaller om åtgärden inte påbörjas inom två år och färdigställs inom fem år (se 19 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Detta innebär inte att det är skäligt att fortsätta med en befintlig verksamhet (i detta fall utsläppet av BDT-vatten till den befintliga, underdimensionerade, anläggningen) till dess den sökta åtgärden är färdigställd. Mot bakgrund av att en ansökan tidigare beviljats men att åtgärden sedan inte utförts bedömer länsstyrelsen att nämnden har haft fog för att besluta om förbud mot utsläpp från byggnaden benämnd 1 till den befintliga anläggningen sju månader efter det att beslutet vunnit laga kraft. Sju månader bedöms vara en

skälig tid för att inrätta den nya anläggningen, särskilt med beaktande av att tillstånd beviljats. Förbudet i punkten 1 i föreläggandet ska därför kvarstå.

Länsstyrelsen konstaterar dock att det vitesbelopp som nämnden angivit i punkten 1 är högt. Enligt 3 § lag (1985:206) om viten ska, när vite föreläggs, det fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vite.

I MÖD 2004:46 anförde Mark- och miljööverdomstolen bland annat följande. Att döma av nämndens beslut har vitesbeloppet ställts i relation till kostnaderna för att utföra den förelagda åtgärden. Den bakomliggande tanken synes då vara att det inte får löna sig för adressaten att sätta sig över föreläggandet av rent ekonomiska orsaker. Detta är även enligt Miljööverdomstolens mening en omständighet som skall vägas in i bedömningen, ett synsätt som också får ett visst stöd av lagens motiv. Detta kan dock inte vara ensamt avgörande och något omedelbart samband mellan kostnaden och vitesbeloppet kan inte anses råda. Om adressaten sätter sig över föreläggandet och förpliktas att betala vitet, innebär det ju inte att han för framtiden är löst från den skyldighet som föreläggandet avser. Det finns i stället möjlighet att utfärda ytterligare föreläggande vid förhöjt vite, låt vara att ett sådant förfarande kan orsaka ytterligare tidsutdräkt.

Länsstyrelsen finner, mot bakgrund av detta, att vitesbeloppet i punkten 1 i föreläggandet bör uppgå till 20 000 kr vardera för Jonas Stensved och Johanna Bergqvist, då detta belopp kan antas förmå dem att följa föreläggandet.

Det åligger nämnden att avgöra, utifrån eventuella inkomna intyg, om föreläggandet är uppfyllt.

Punkterna 2 och 3

Punkterna 2 och 3 i föreläggandet behandlar plombering av utgående ledningar samt redovisning av detta. Länsstyrelsen bedömer att föreläggandet i punkten 2 är otydligt då det endast framgår att utgående ledningar från huset ska plomberas, och inte att det gäller endast till den befintliga, underdimensionerade, anläggningen. Eftersom fastighetsägarna fått tillstånd för en ny anläggning och förefaller arbeta för att inrätta den är det olämpligt att förelägga om plombering utan hänsyn till vad som ska gälla när

den nya anläggningen är på plats. Länsstyrelsen finner därför skäl att upphäva punkten 2 i föreläggandet, varpå även punkten 3 förfaller.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Sara Linde.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Sändlista

Klagande

Jonas Stensved, jonas.stensved@innovator.se

Johanna Bergqvist, johanna.bergqvist@innovator.se

Kopia till

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande du bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 53817-2023.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.